

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 14. januarja 2021 *

„Predhodno odločanje – Člen 17 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah – Lastninska pravica – Člen 47 Listine o temeljnih pravicah – Pravica do učinkovitega pravnega sredstva – Okvirni sklep 2005/212/PNZ – Zaplemba premoženjske koristi, pripomočkov in premoženja, ki so povezani s kaznivimi dejanji – Direktiva 2014/42/EU – Začasno zavarovanje in odvzem predmetov, ki so bili uporabljeni za kazniva dejanja, in premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, v Evropski uniji – Nacionalna ureditev, s katero je določena zaplemba premoženja, ki je bilo uporabljeno za storitev kaznivega dejanja tihotapstva, v korist države – Premoženje v lasti dobroverne tretje osebe“

V zadevi C-393/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Apelativen sad – Plovdiv (pritožbeno sodišče v Plovdivu, Bolgarija) z odločbo z dne 16. maja 2019, ki je na Sodišče prispela 21. maja 2019, v kazenskem postopku zoper

OM,

ob udeležbi

Okrazhna prokuratura – Haskovo,

Apelativna prokuratura – Plovdiv,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi J.-C. Bonichot, predsednik senata, L. Bay Larsen, sodnik, C. Toader, sodnica, M. Safjan (poročevalec) in N. Jääskinen, sodnika,

generalni pravobranilec M. Campos Sánchez-Bordona,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Okrazhna prokuratura – Haskovo V. Radeva-Rancheva, agentka,
- za Apelativna prokuratura – Plovdiv I. Perpelov, agent,
- za grško vlado M. Tassopoulou, S. Charitaki in A. Magrippi, agentke,

* Jezik postopka: bolgarščina.

– za Evropsko komisijo Y. Marinova in R. Troosters, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 25. junija 2020

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 17(1) in člena 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru kazenskega postopka, začetega zoper osebo OM v zvezi z zaplembo – po obsodbi te osebe zaradi kvalificirane oblike tihotapstva – premoženja, ki je bilo uporabljeno za storitev navedenega kaznivega dejanja in ki je v lasti dobroverne tretje osebe.

Pravni okvir

Pravo Unije

Okvirni sklep 2005/212/PNZ

- 3 V uvodni izjavi 3 Okvirnega sklepa Sveta 2005/212/PNZ z dne 24. februarja 2005 o zaplembi premoženjske koristi, pripomočkov in premoženja, ki so povezani s kaznivimi dejanji (UL 2005, L 68, str. 49) je navedeno:

„V skladu z odstavkom 50(b) Dunajskega akcijskega načrta se morajo v petih letih po začetku veljavnosti Amsterdamske pogodbe nacionalni predpisi, ki urejajo zasege in zaplembe premoženjskih koristi, pridobljenih s kaznivimi dejanji, izboljšati in približati, kjer je to potrebno, ob upoštevanju pravic dobrovernih tretjih oseb.“

- 4 Člen 1 tega okvirnega sklepa, naslovljen „Opredelitve pojmov“, v tretji in četrti alineji določa:

„Za namene tega okvirnega sklepa:

[...]

- ‚pripomočki za kazniva dejanja‘ pomenijo katero koli premoženje, ki se uporablja ali ki je na kakršen koli način, v celoti ali delno, namenjeno storitvi kaznivega dejanja ali kaznivih dejanj;
- ‚zaplemba‘ pomeni kazen ali ukrep, ki ga sodišče izreče po zaključku postopkov v zvezi s kaznivim dejanjem ali kaznivimi dejanji, kar vodi k dokončnemu odvzemu premoženja“.

- 5 Člen 2 navedenega okvirnega sklepa, naslovljen „Zaplemba“, določa:

„1. Vsaka država članica sprejme potrebne ukrepe, ki ji omogočijo celotno ali delno zaplembo pripomočkov za kazniva dejanja in premoženjskih koristi, pridobljenih s kaznivimi dejanji, za katere je zagrožena kazen odvzema prostosti več kot eno leto, ali premoženja v vrednosti, ki ustreza tej premoženjski koristi.

2. V zvezi z davčnimi kaznivimi dejanji lahko države članice proti storilcu za odvzem premoženjskih koristi, pridobljenih s kaznivim dejanjem, uporabijo tudi nekazenske postopke.“

6 Člen 4 istega okvirnega sklepa, naslovljen „Pravna sredstva“, določa:

„Vsaka država članica sprejme potrebne ukrepe za zagotovitev, da imajo zainteresirane strani, na katere vplivajo ukrepi [iz] členov 2 in 3, na razpolago učinkovita pravna sredstva za varstvo svojih pravic.“

Direktiva 2014/42/EU

7 V uvodnih izjavah 9, 33 in 41 Direktive 2014/42/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o začasnem zavarovanju in odvzemu predmetov, ki so bili uporabljeni za kazniva dejanja, in premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, v Evropski uniji (UL 2014, L 127, str. 39, in popravek v UL 2014, L 138, str. 114) je navedeno:

„(9) Namen te direktive je spremeniti in razširiti določbe okvirnih sklepov [Sveta] 2001/500/PNZ [z dne 26. junija 2001 o pranju denarja, identifikaciji, sledenju, zamrznitvi, zasegu in zaplembi pripomočkov za kazniva dejanja in premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 158)] in 2005/212/PNZ. Navedena okvirna sklepa bi bilo treba delno nadomestiti za države članice, ki so zavezane s to direktivo.

[...]

(33) Ta direktiva bistveno vpliva na pravice oseb – ne le osumljencev ali obdolžencev, ampak tudi na pravice tretjih oseb, ki se jih kazensko ne preganja. Zato je treba določiti posebna jamstva in pravna sredstva za zagotavljanje ohranitve njihovih temeljnih pravic pri izvajanju te direktive. To vključuje pravico do zaslišanja za tretje osebe, ki trdijo, da so lastniki zadevnega premoženja ali da imajo druge lastninske pravice (stvarne pravice, *ius in re*), kot je na primer pravica do uporabe. Osebo, na katero vpliva, bi bilo treba o sklepu o začasnem zavarovanju obvestiti čim prej po izvršitvi sklepa. Pristojni organi pa lahko obvestilo zadevni osebi o takšnih sklepih zaradi potreb preiskave odložijo.

[...]

(41) Ker cilja te direktive, in sicer olajšati odvzem [zaplembo] premoženja v kazenskih zadevah, države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji (PEU). V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja.“

8 Člen 2 te direktive, naslovljen „Opredelitev pojmov“, določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

3. „predmeti, ki so bili uporabljeni za kazniva dejanja“ pomenijo katero koli premoženje, ki se uporablja ali je na kakršen koli način, v celoti ali delno, namenjeno storitvi kaznivega dejanja ali kaznivih dejanj;

4. „odvzem“ [„zaplemba“] pomeni dokončni odvzem premoženja, ki ga v zvezi s kaznivim dejanjem odredi sodišče;

[...]“

9 Člen 3 navedene direktive, naslovljen „Področje uporabe“, določa:

„Ta direktiva se uporablja za kazniva dejanja, zajeta z naslednjimi instrumenti:

- (a) Konvencija, pripravljena na podlagi člena K.3(2)(c) Pogodbe o Evropski uniji, o boju proti korupciji uradnikov Evropskih skupnosti ali uradnikov držav članic Evropske unije [...];
- (b) Okvirni sklep Sveta 2000/383/PNZ z dne 29. maja 2000 o povečanju zaščite s kaznimi in drugimi sankcijami za ponarejanje v zvezi z uvedbo eura [(UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 1, str. 187)];
- (c) Okvirni sklep Sveta 2001/413/PNZ z dne 28. maja 2001 o boju proti goljufiji in ponarejanju v zvezi z negotovinskimi plačilnimi sredstvi [(UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 6, str. 123)];
- (d) Okvirni sklep Sveta 2001/500/PNZ z dne 26. junija 2001 o pranju denarja, identifikaciji, sledenju, zamrznitvi, zasegu in zaplembi pripomočkov za kazniva dejanja in premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem [(UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 158)];
- (e) Okvirni sklep Sveta 2002/475/PNZ z dne 13. junija 2002 o boju proti terorizmu [(UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 18)];
- (f) Okvirni sklep Sveta 2003/568/PNZ z dne 22. julija 2003 o boju proti korupciji v zasebnem sektorju [(UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 182)];
- (g) Okvirni sklep Sveta 2004/757/PNZ z dne 25. oktobra 2004 o opredelitvi minimalnih določb glede elementov kaznivih dejanj in kazni na področju nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami [(UL 2004, L 335, str. 8)];
- (h) Okvirni sklep Sveta 2008/841/PNZ z dne 24. oktobra 2008 o boju proti organiziranemu kriminalu [(UL 2008, L 300, str. 42)];
- (i) Direktiva 2011/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev in o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2002/629/PNZ [(UL 2011, L 101, str. 1)];
- (j) Direktiva 2011/93/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji in nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2004/68/PNZ [(UL 2011, L 335, str. 1)];
- (k) Direktiva 2013/40/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. avgusta 2013 o napadih na informacijske sisteme in nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2005/222/PNZ [(UL 2013, L 218, str. 8)],

ter v drugih pravnih instrumentih, v katerih je izrecno določeno, da se ta direktiva uporablja za v njih harmonizirana kazniva dejanja.“

10 Člen 12 Direktive 2014/42, naslovljen „Prenos“, v odstavku 1 določa:

„Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, do 4. oktobra 2016. Komisiji takoj pošljejo besedilo navedenih predpisov.“

- 11 Člen 14 te direktive, naslovljen „Nadomestitev Skupnega ukrepa 98/699/PNZ ter nekaterih določb okvirnih sklepov 2001/500/PNZ in 2005/212/PNZ“, določa:

„1. Skupni ukrep 98/699/PNZ [z dne 3. decembra 1998 o pranju denarja, identifikaciji, sledenju, zamrznitvi, zasegu in zaplembi predmetov in premoženjske koristi, pridobljenih s kaznivim dejanjem, ki ga je sprejel Svet na podlagi člena K.3 Pogodbe o Evropski uniji (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 1, str. 97)], točko (a) člena 1, ter člena 3 in 4 Okvirnega sklepa 2001/500/PNZ ter prve štiri alineje člena 1 in člen 3 Okvirnega sklepa 2005/212/PNZ se nadomestijo s to direktivo za države članice, ki jih ta direktiva zavezuje, brez poseganja v obveznosti teh držav članic v zvezi z roki za prenos navedenih okvirnih sklepov v nacionalno pravo.

2. Za države članice, ki jih ta direktiva zavezuje, se sklicevanja na Skupni ukrep 98/699/PNZ in na določbe okvirnih sklepov 2001/500/PNZ in 2005/212/PNZ iz odstavka 1 štejejo kot sklicevanja na to direktivo.“

Bolgarsko pravo

- 12 Člen 37(1) Nakazatelen kodeks (kazenski zakonik, v nadaljevanju: NK) določa:

„Kazni so:

[...]

3. zaplemba obstoječega premoženja;

[...]“

- 13 Iz člena 242(1) NK izhaja, da je za kvalificirano obliko tihotapstva zagrožena zaporna kazen od treh do desetih let in denarna kazen od 20.000 do 100.000 bolgarskih levov (BGN) (približno od 10.226 do 51.130 EUR).

- 14 Člen 242(7) in (8) NK določa:

„(7) [...] predmet tihotapstva se ne glede na to, kdo je lastnik, zaseže v korist države, če pa predmet ne obstaja več ali je bil odsvojen, se določi znesek, ki ustreza njegovi vrednosti po nacionalni maloprodajni ceni.

(8) [...] Prevozno ali prenosno sredstvo, ki je bilo uporabljeno za transport blaga, ki je predmet tihotapstva, se zaseže v korist države, in to tudi, če ni v lasti storilca kaznivega dejanja, razen če njegova vrednost ne ustreza teži kršitve.“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 15 V času dejanskega stanja iz postopka v glavni stvari je oseba OM, ki je bila zaposlena kot voznik pri prevoznici s sedežem v Turčiji, opravljala mednarodne prevoze s cestnim vlačilcem in polpriklopnikom, ki sta bila v lasti te družbe.
- 16 Oseba OM je 11. junija 2018 med pripravo za izvedbo prevoza med Istanbulom (Turčija) in Delmenhorstom (Nemčija) sprejela ponudbo neke osebe, da za plačilo nezakonito prepelje 2940 antičnih novcev v Nemčijo.

- 17 Pri osebi OM je bila 12. junija 2018 po prehodu meje med Turčijo in Bolgarijo opravljena carinska kontrola, pri kateri so bili novci, ki so bili skriti v cestnem vlačilcu, odkriti.
- 18 Novci, katerih vrednost je bila z arheološko in numizmatično cenitvijo ocenjena na 73.500 BGN (približno 37.600 EUR), cestni vlačilec, polpriklopnik, ključ za vžig motorja in prometno dovoljenje za navedeni vlačilec so bili odvzeti in zaseženi kot materialni dokazi za domnevno kaznivo dejanje.
- 19 Med preiskavo je poslovodja turške družbe, ki je delodajalka osebe OM, zahteval vračilo cestnega vlačilca in polpriklopnika, pri čemer je trdil, da navedena družba ni nikakor povezana s kaznivim dejanjem in da vračilo navedenega premoženja ne bo škodilo preiskavi. Državni tožilec, pristojen za preiskavo, je to zahtevo zavrnil z obrazložitvijo, da se materialni dokazi v skladu z bolgarskim pravom hranijo do konca kazenskega postopka in da bi vračilo oviralo preiskavo. Poslovodja je odločbo o zavrnitvi izpodbijal pri Okrazhen sad Haskovo (okrožno sodišče v Haskovu, Bolgarija), ki jo je potrdilo s sklepom z dne 19. oktobra 2018, zoper katerega ni pravnega sredstva.
- 20 Okrazhen sad Haskovo (okrožno sodišče v Haskovu) je osebo OM s sodbo z dne 22. marca 2019 zaradi kvalificirane oblike tihotapstva obsodilo na triletno zaporno kazen in na denarno kazen v višini 20.000 BGN (približno 10.200 EUR). Novci in cestni vlačilec so bili v skladu s členom 242(7) oziroma členom 242(8) NK zaseženi v korist države. Polpriklopnik, ki ni bil neposredno povezan s storitvijo kaznivega dejanja, pa je bil vrnjen delodajalcu osebe OM.
- 21 Oseba OM je zoper to sodbo v delu, v katerem je bil odrejen zaseg cestnega vlačilca, vložila pritožbo pri Apelativen sad – Plovdiv (pritožbeno sodišče v Plovdivu, Bolgarija), pri čemer je trdila, da je ta zaseg v nasprotju zlasti z določbami Pogodbe DEU in Listine.
- 22 Predložitveno sodišče navaja, da je zaseg vozila, s katerim je bil opravljen prevoz predmeta tihotapljenja, v korist države, ki je določen v členu 242(8) NK, sicer obvezen zaseg zaradi storitve kaznivega dejanja tihotapljenja, vendar nasprotno od zaplembe osumljenčevega premoženja, na katerega se nanaša člen 37(1), točka 3, NK, ne pomeni kazni.
- 23 To sodišče ob tem dvomi o združljivosti člena 242(8) NK, ki je bil sprejet pred pristopom Republike Bolgarije k Evropski uniji 1. januarja 2007, z določbami prava Unije, zlasti s členom 17(1) in členom 47 Listine.
- 24 Natančneje, navedeno sodišče meni, da bi lahko zaseg iz te določbe, tudi kadar prevozno sredstvo, ki je bilo uporabljeno za prevoz predmeta tihotapstva, ni v lasti storilca kaznivega dejanja, povzročil neuravnoteženost med interesom tretje osebe – ki je lastnica ter ki ni bila udeležena pri kaznivem dejanju in z njim ni nikakor povezana – in interesom države, da to premoženje zaseže, ker je bilo uporabljeno za storitev kaznivega dejanja.
- 25 Predložitveno sodišče se v zvezi s tem sklicuje na sodbo Evropskega sodišča za človekove pravice z dne 13. oktobra 2015, *Ünsperd Paket Servisi SaN. V^e TiC. A. Ş. proti Bolgariji* (CE:ECHR:2015:1013JUD000350308), s katero naj bi to sodišče presodilo, da je bil zaseg tovornjaka, ki je v lasti družbe s sedežem v Turčiji, na podlagi člena 242(8) NK v nasprotju s členom 1 Protokola št. 1 k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisani v Rimu 4. novembra 1950, katerega vsebina je identična vsebini člena 17(1) Listine. To sodišče naj bi namreč navedlo, da je bil družbi, ki je lastnica tovornjaka, onemogočen dostop do sodnega varstva, saj ji v okviru nacionalnega postopka ni bilo omogočeno predstaviti svoje stališče, tako da naj ne bi bilo zagotovljeno ravnotežje med vsemi interesi.

- 26 Predložitveno sodišče v tem okviru navaja, da je treba v skladu z uvodno izjavo 33 Direktive 2014/42 glede na to, da ta direktiva bistveno vpliva na pravice oseb, določiti posebna jamstva in pravna sredstva za zagotavljanje ohranitve temeljnih pravic teh oseb, torej ne le osumljencev ali obdolžencev, ampak tudi pravic tretjih oseb, ki se kazensko ne preganjajo, ter da to vključuje pravico do zaslišanja za tretje osebe, ki trdijo, da so lastniki zadevnega premoženja.
- 27 Apelativen sad Plovdiv (pritožbeno sodišče v Plovdivu) je v teh okoliščinah prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:
- „1. Ali je treba člen 17(1) [Listine] razlagati tako, da nacionalna ureditev, kot je ta iz člena 242(8) [NK], v skladu s katero se v korist države odvzame transportno sredstvo, ki je bilo uporabljeno za storitev kvalificiranega tihotapstva in ki je v lasti tretje osebe, ki ni niti vedela niti ji ne bi bilo treba ali ne bi mogla vedeti, da bo njen delavec storil kaznivo dejanje, ni dopustna zato, ker ovira uravnoteženo razmerje med splošnim interesom in zahtevo po varstvu lastninske pravice?
2. Ali je treba člen 47 [Listine] razlagati tako, da nacionalna ureditev, kot je ta iz člena 242(8) [NK], v skladu s katero se lahko odvzame transportno sredstvo, ki je v lasti osebe, ki ni storilka kaznivega dejanja, ne da bi bil lastniku za predstavitev njegovega stališča zagotovljen neposredni dostop do sodnega varstva, ni dopustna?“

Pristojnost Sodišča

- 28 Apelativna prokuratura – Plovdiv (višje državno tožilstvo v Plovdivu, Bolgarija) in grška vlada trdita, da Sodišče ni pristojno za odgovor na vprašanji za predhodno odločanje, ker nacionalna zakonodaja iz postopka v glavni stvari ne spada na področje uporabe prava Unije. Med drugim trdita, da se nacionalno sodišče ne sklicuje na nobeno določbo prava Unije, na podlagi katere bi bilo mogoče ugotoviti zadostno povezavo med sporom o glavni stvari in pravom Unije.
- 29 V zvezi s tem je treba navesti, da se vprašanji za predhodno odločanje izrecno nanašata le na določbi Listine, in sicer na člen 17, ki se nanaša na lastninsko pravico, ter na člen 47, ki se nanaša na pravico do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča.
- 30 Opozoriti je treba, da je področje uporabe Listine, kar zadeva ravnanje držav članic, opredeljeno v njenem členu 51(1), v skladu s katerim se določbe Listine uporabljajo za države članice samo, kadar izvajajo pravo Unije (sodba z dne 6. oktobra 2015, Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, točka 25 in navedena sodna praksa).
- 31 Člen 51(1) Listine potrjuje ustaljeno sodno prakso Sodišča, da se temeljne pravice, ki jih zagotavlja pravni red Unije, uporabljajo v vseh položajih, ki jih ureja pravo Unije, ne pa v drugih položajih (sodba z dne 6. oktobra 2015, Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, točka 26 in navedena sodna praksa).
- 32 Sodišče tako – kadar pravni položaj ne spada na področje uporabe prava Unije – ni pristojno za njegovo obravnavo, morebiti uveljavljane določbe Listine pa same po sebi ne morejo utemeljiti te pristojnosti (sodba z dne 6. oktobra 2015, Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, točka 27 in navedena sodna praksa).
- 33 Zato je treba ugotoviti, ali položaj, kot je položaj iz postopka v glavni stvari, v katerem je premoženje tretje osebe zaplenjeno v korist zadevne države članice, ker je bilo uporabljeno v okviru kaznivega dejanja, spada na področje uporabe prava Unije.

- 34 V obravnavanem primeru se predložitveno sodišče v predlogu za sprejetje predhodne odločbe sklicuje na Direktivo 2014/42, s katero so državam članicam naložene obveznosti, da bi se, kot je navedeno v njeni uvodni izjavi 41, olajšala zaplemba premoženja v kazenskih zadevah.
- 35 Vendar kaznivo dejanje tihotapstva iz postopka v glavni stvari ni med tistimi kaznivimi dejanji, za katera se ta direktiva uporablja na podlagi svojega člena 3, tako da predmet nacionalnega postopka iz postopka v glavni stvari ne spada na stvarno področje uporabe navedene direktive.
- 36 V zvezi s tem je treba navesti, da je Direktiva 2014/42 delno nadomestila Okvirni sklep 2005/212, ki se tako kot ta direktiva nanaša na zaplembo pripomočkov za kaznivo dejanje in premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem. V skladu z uvodno izjavo 9 navedene direktive je namreč namen te direktive spremeniti in razširiti določbe med drugim tega okvirnega sklepa.
- 37 Natančneje, iz člena 14(1) Direktive 2014/42 izhaja, da ta direktiva nadomešča le prve štiri alinee člena 1 in člen 3 Okvirnega sklepa 2005/212 za države članice, ki jih ta direktiva zavezuje, zaradi česar so členi 2, 4 in 5 tega okvirnega sklepa ostali v veljavi po sprejetju navedene direktive (glej v tem smislu sodbo z dne 19. marca 2020, „Agro In 2001“, C-234/18, EU:C:2020:221, točka 48).
- 38 V zvezi s tem je treba navesti, da Okvirni sklep 2005/212 v členu 2(1) splošneje od vsebine Direktive 2014/42 določa, da „[v]saka država članica sprejme potrebne ukrepe, ki ji omogočijo celotno ali delno zaplembo pripomočkov za kazniva dejanja in premoženjskih koristi, pridobljenih s kaznivimi dejanji, za katere je zagrožena kazen odvzema prostosti več kot eno leto, ali premoženja v vrednosti, ki ustreza tej premoženjski koristi“.
- 39 V obravnavanem primeru je za kvalificirano obliko tihotapstva iz postopka v glavni stvari zagrožena zaporna kazen od treh do desetih let, h kateri je v skladu s členom 242(8) NK dodana možnost zasega prevoznega sredstva, uporabljenega za prevoz blaga, ki je bilo predmet tihotapstva.
- 40 Iz tega izhaja, da so določbe Okvirnega sklepa 2005/212 nujno del elementov prava Unije, ki jih mora Sodišče glede na predmet spora o glavni stvari in informacije, ki jih je podalo predložitveno sodišče, upoštevati, da bi lahko koristno odgovorilo na postavljeni vprašanji. Pravni položaj iz postopka v glavni stvari tako spada na področje uporabe prava Unije, natančneje tega okvirnega sklepa.
- 41 Navedeni okvirni sklep med drugim določa pravila o zaplembi „pripomočkov za kazniva dejanja in premoženjskih koristi, pridobljenih s kaznivimi dejanji“, ter o pravnih sredstvih, ki jih morajo osebe, v položaj katerih se poseže z ukrepom zaplembe, imeti na voljo v skladu z njegovima členoma 2 in 4. Iz tega izhaja, da želi predložitveno sodišče z vprašanjema, ki se nanašata na zakonitost zaplembe premoženja, ki je v lasti dobroverne tretje osebe, in na pravna sredstva, ki jih mora tretja oseba, v položaj katere je poseženo z ukrepom zaplembe, imeti na voljo, dejansko pridobiti razlago teh določb Okvirnega sklepa 2005/212 v povezavi s členoma 17 in 47 Listine.
- 42 Sodišče je zato pristojno, da odgovori na predlog za sprejetje predhodne odločbe.

Prvo vprašanje

- 43 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 2(1) Okvirnega sklepa 2005/212 v povezavi s členom 17(1) Listine razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki dopušča zaplembo pripomočka, uporabljenega za storitev kvalificirane oblike kaznivega dejanja tihotapstva, če je ta v lasti dobroverne tretje osebe.
- 44 V zvezi s tem je treba najprej navesti, da je pojem „zaplemba“ opredeljen v členu 1, četrta alineja, Okvirnega sklepa 2005/212.

- 45 Vendar je bila četrta alineja tega člena 1, kot je razvidno iz točke 37 te sodbe, nadomeščena z Direktivo 2014/42 za države članice, ki jih ta direktiva zavezuje.
- 46 Ker je dejansko stanje iz postopka v glavni stvari nastalo po roku za prenos Direktive 2014/42, ki je bil v skladu s členom 12(1) te direktive 4. oktober 2016, pa je treba v obravnavanem primeru za opredelitev pojma „zaplemba“ uporabiti navedeno direktivo.
- 47 V skladu s členom 2, točka 4, te direktive je ta pojem „zaplemba“ opredeljen tako, da pomeni „dokončni odvzem premoženja, ki ga v zvezi s kaznivim dejanjem odredi sodišče“.
- 48 Iz besedila te določbe izhaja, da v tem okviru ni pomembno, ali je zaplemba v kazenskem pravu kazen ali ne. Tako je ukrep, kot je ta iz postopka v glavni stvari, s katerim pride do dokončnega odvzema zaseženega premoženja, ki ga v zvezi s kaznivim dejanjem odredi sodišče, zajet s pojmom „zaplemba“.
- 49 Dalje, člen 2(1) Okvirnega sklepa 2005/212 določa, da vsaka država članica sprejme potrebne ukrepe, ki ji omogočijo celotno ali delno zaplembo pripomočkov za kazniva dejanja in premoženjskih koristi, pridobljenih s kaznivimi dejanji, za katere je zagrožena kazen odvzema prostosti več kot eno leto, ali premoženja v vrednosti, ki ustreza tej premoženjski koristi.
- 50 V zvezi s tem v tej določbi sicer ni izrecno določena oseba, katere premoženje je lahko predmet ukrepa zaplembe. V njej se sklicuje samo na „pripomočke“, ki so povezani s kaznivim dejanjem, ne da bi bilo treba ugotoviti, kdo jih poseduje ali je njihov lastnik.
- 51 Vendar je treba člen 2(1) Okvirnega sklepa 2005/212 razumeti ob upoštevanju uvodne izjave 3 tega okvirnega sklepa, iz katere je razvidno, da je treba upoštevati pravice dobrovernih tretjih oseb. Iz tega izhaja, da se določbe navedenega okvirnega sklepa načeloma uporabljajo tudi za zaplembo premoženja, ki je v lasti tretjih oseb, pri čemer se zlasti zahteva, da so njihove pravice varovane, če so te osebe v dobri veri.
- 52 V tem okviru je treba upoštevati člen 17(1) Listine, ki med drugim določa, da ima vsakdo pravico imeti v posesti svojo zakonito pridobljeno lastnino, jo uporabljati in z njo razpolagati.
- 53 Lastninska pravica, zagotovljena s to določbo, seveda ni absolutni prerogativ. V skladu s členom 52(1) Listine je namreč mogoče določiti omejitve za uresničevanje pravic in svoboščin iz te listine, če so te omejitve dejansko utemeljene s cilji splošnega interesa, ki jih je zastavila Unija, ter glede na zastavljeni cilj ne pomenijo nesorazmernega in nedopustnega posredovanja, ki bi posegalo v bistvo tako zagotovljene pravice (glej v tem smislu sodbo z dne 16. julija 2020, Adusbef in Federconsumatori, C-686/18, EU:C:2020:567, točka 85 in navedena sodna praksa).
- 54 V obravnavanem primeru je višje državno tožilstvo v Plovdivu v pisnih stališčih navedlo, da je cilj, ki je zastavljen z nacionalno ureditvijo iz postopka v glavni stvari, v splošnem interesu preprečiti nezakonit uvoz blaga v državo.
- 55 Ob upoštevanju bistvenega vpliva na pravice oseb, ki ga povzroči zaplemba premoženja, to je dokončen odvzem lastninske pravice na njem, je treba navesti, da taka zaplemba pri dobroverni tretji osebi, ki ni vedela in ni mogla vedeti, da je bilo njeno premoženje uporabljeno za storitev kaznivega dejanja, glede na zastavljeni cilj pomeni nesorazmerno in nedopustno posredovanje, ki posega v bistvo njene lastninske pravice.
- 56 Zato je treba ugotoviti, da se z nacionalno ureditvijo, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ne spoštuje lastninska pravica, zagotovljena s členom 17(1) Listine, ker se s to nacionalno ureditvijo določa, da je lahko premoženje dobroverne tretje osebe, ki je bilo uporabljeno za storitev kvalificirane oblike kaznivega dejanja tihotapstva, predmet ukrepa zaplembe.

- 57 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da v okviru člena 2(1) Okvirnega sklepa 2005/212 zaplemba ne sme zajemati premoženja dobrovernih tretjih oseb.
- 58 Glede na zgoraj navedene preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 2(1) Okvirnega sklepa 2005/212 v povezavi s členom 17(1) Listine razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki dopušča zaplembo pripomočka, uporabljenega za storitev kvalificirane oblike kaznivega dejanja tihotapstva, če je ta v lasti dobroverne tretje osebe.

Drugo vprašanje

- 59 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 4 Okvirnega sklepa 2005/212 v povezavi s členom 47 Listine razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki v okviru kazenskega postopka dopušča zaplembo premoženja, ki je v lasti osebe, ki ni tista, ki je storila kaznivo dejanje, ne da bi imela prvonavedena oseba na voljo učinkovito pravno sredstvo.
- 60 Navesti je treba, da člen 4 tega okvirnega sklepa določa obveznost, naloženo vsaki od držav članic, da sprejme ukrepe, potrebne za zagotovitev, da imajo osebe, na katere vplivajo ukrepi med drugim iz člena 2 navedenega okvirnega sklepa, na voljo učinkovita pravna sredstva za varstvo svojih pravic.
- 61 Glede na splošnost besedila člena 4 Okvirnega sklepa 2005/212 osebe, ki jim morajo države članice zagotoviti učinkovita pravna sredstva, niso samo tiste, ki so obsojene za kaznivo dejanje, temveč tudi vse druge osebe, na katere vplivajo ukrepi, določeni v členu 2 tega okvirnega sklepa, torej tudi tretje osebe.
- 62 V zvezi s tem je treba navesti tudi, da ima v skladu s členom 47, prvi in drugi odstavek, Listine vsakdo, ki so mu kršene pravice in svoboščine, zagotovljene s pravom Unije, pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem v skladu s pogoji, določenimi v tem členu, in med drugim do tega, da se o njegovi zadevi odloča pravično.
- 63 Natančneje, pravica do učinkovitega pravnega sredstva pomeni, da mora imeti tretja oseba, katere premoženje je predmet ukrepa zaplembe, možnost izpodbijati zakonitost tega ukrepa, da bi to premoženje pridobila nazaj, če zaplemba ni bila upravičena.
- 64 Predložitveno sodišče je v obravnavanem primeru v predložitveni odločbi poudarilo, da na podlagi nacionalne zakonodaje tretja oseba, katere premoženje je bilo predmet ukrepa zaplembe, nima neposrednega dostopa do sodnega varstva, tako da svojih pravic ne more veljavno uveljavljati.
- 65 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da je v zadevi, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, tretji osebi, katere premoženje je bilo zaplenjeno, odvzeta pravica do učinkovitega pravnega sredstva.
- 66 Poleg tega iz razloga, navedenega v točki 63 te sodbe, te ugotovitve ni mogoče izpodbiti s trditvijo višjega državnega tožilstva v Plovdivu, da v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, Zakon za zadalžheniata i dogovorite (zakon o obligacijskih razmerjih in pogodbah) lastniku zaplenjenega premoženja omogoča, da škodo, ki izhaja iz te zaplembe, uveljavlja zoper obsojeno osebo.
- 67 Poleg tega je Evropsko sodišče za človekove pravice v bistvu presodilo, da se v položaju, v katerem je za zaplembo odgovorna država ter v katerem nacionalna zakonodaja in praksa ne določata postopka, v katerem bi lahko lastnik branil svoje pravice, ta država obveznosti, ki zanjo izhaja iz Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, da uvede tak postopek, ne more razbremeniti s tem, da osebi, ki ni bila obsojena za kaznivo dejanje, zaradi katerega je prišlo do zaplembe, naloži, naj poskusi svoje premoženje pridobiti nazaj od tretje osebe (ESČP, 13. oktober 2015, Ünsperd Paket Servisi SaN. V^e TiC. A. Ş. proti Bolgariji, CE:ECHR:2015:1013JUD000350308, točka 32).

- ⁶⁸ Glede na zgoraj navedene preudarke je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 4 Okvirnega sklepa 2005/212 v povezavi s členom 47 Listine razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki v okviru kazenskega postopka dopušča zaplembo premoženja, ki je v lasti osebe, ki ni tista, ki je storila kaznivo dejanje, ne da bi imela prvonavedena oseba na voljo učinkovito pravno sredstvo.

Stroški

- ⁶⁹ Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1. Člen 2(1) Okvirnega sklepa Sveta 2005/212/PNZ z dne 24. februarja 2005 o zaplembi premoženjske koristi, pripomočkov in premoženja, ki so povezani s kaznivimi dejanji, v povezavi s členom 17(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki dopušča zaplembo pripomočka, uporabljenega za storitev kvalificirane oblike kaznivega dejanja tihotapstva, če je ta v lasti dobroverne tretje osebe.
2. Člen 4 Okvirnega sklepa 2005/212 v povezavi s členom 47 Listine o temeljnih pravicah je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki v okviru kazenskega postopka dopušča zaplembo premoženja, ki je v lasti osebe, ki ni tista, ki je storila kaznivo dejanje, ne da bi imela prvonavedena oseba na voljo učinkovito pravno sredstvo.

Podpisi